

FORSTÅ OMBUDSMANDSSAGEN

Denne pjece fortæller om baggrunden for og forløbet i sagen om en rapport fra Sundhedsstyrelsen, der blev ændret.

Sagen handler om Tandlægeforeningens klage til Ombudsmanden over Sundheds- og Ældreministeriets ændringer i en rapport fra Sundhedsstyrelsen.

København, marts 2019

Kort om Ombudsmandssagen

Sagen handler om en rapport fra Sundhedsstyrelsen, som burde være en saglig videnskabelig analyse af tandlægers brug af retningslinjen for indkaldeintervaller – også kaldet "trafiklyset", hvor patienter bliver inddelt i rød, gul og grøn.

Men i stedet for at levere en objektiv og saglig rapport, blev styrelsen presset af Sundheds- og Ældreministeriet, Finansministeriet og Danske Regioner til at skrive et partsindlæg, der skulle plante tvivl i offentligheden og på Christiansborg om, hvorvidt tandlæger overbehandler deres patienter.

En tvivl, Danske Regioner og sundhedsminister Ellen Trane Nørby (V) senere kunne bruge mod tandlægerne i et politisk spil. Her handlede det om at give tandlægerne ansvaret for, at der manglede 300 mio. kr. til patienttilskud om året. Et politisk spil som medførte, at et enigt folketing i 2018 vedtog en særlov for hele voksentandplejen på grundlag af en fordrejet rapport.

Tandlægeforeningen mener, der er tale om en meget alvorlig sag, der skaber dyb mistillid til det politiske system og til sagligheden i rapporten, og hvor vi desværre ikke får Ombudsmandens uvildige vurdering.

Ombudsmanden konkluderer dog, at rapporten var politisk og var grundlag for vedtagelsen af Særloven på Tandlægeområdet, så indirekte får tandlægerne medhold i, at det ikke er en ren saglig rapport, men et politisk instrument.

Ombudsmanden afviste i februar 2019 at behandle en klage fra Tandlægeforeningen med den begrundelse, at han ikke må tage stilling til noget politisk.

Vi giver dig her et overblik over sagen om rapporten - og forklarer, hvorfor Ombudsmanden besluttede ikke at behandle klagen af politiske årsager.

Sådan blev tandlæger gjort til skurke

Tandlægeforeningen afslørede sidste forår dokumenter, der viser et stærkt kritisabelt forløb, hvor Sundhedsstyrelsen blev tvunget til at ændre i en rapport.

Positiv rapport klar til offentliggørelse

Sundhedsstyrelsen er i oktober 2017 klar med en rapport, som roser tandlægerne for håndteringen af de nye kliniske retningslinjer. Rapporten er vigtig, da den skal vise, om tandlæger arbejder korrekt eller er skyld i, at der mangler 300 mio. kr. i patienttilskud hvert år.

Panik bag kulisserne

Inden offentliggørelsen får Danske Regioner i al hemmelighed lov til at læse rapporten. Og Danske Regioner frygter, at den vil underminere deres forhandlinger med Tandlægeforeningen om, hvem der har ansvaret for de manglende millioner.

Ministerium bremser rapport

Sundheds- og Ældreministeriet indkalder derfor forfatterne bag rapporten til et hastemøde. Hvad der foregår på mødet, vil ministeriet ikke ud med. Men faktum er, at den positive rapport bliver kasseret umiddelbart efter. Angiveligt er Danske Regioner og Finansministeriet med i dialogen.

Ny rapport: Tandlæger miskrediteres

I stedet skriver Sundhedsstyrelsen rapporten om, så tandlægerne nu indtager en skurkerolle. De får skylden for at gøre for mange patienter "gule" og for "uforklarlige stigninger" i bestemte ydelser.

Tandlæger skal betale for overskridelser

Den nye rapport udkommer i november 2017 og får afgørende betydning for, at Danske Regioner opsiger overenskomsten, og at Sundhedsminister Ellen Trane Nørby (V) laver en lov, der slår fast, at tandlægerne skal betale, hvis tilskudsrammen til patienterne overskrides.

	Oprindelig, ikke offentliggjort rapport	Oprindelig, ikke offentliggjort pressemeddelelse	Den omskrevne rapport	Den omskrevne pressemeddelelse
Overskrifter i pressemeddelelse		"Evaluering af retningslinjen for rød-gul-grøn ordningen hos tandlæger"		"Betydelige problemer med rød-gul-grøn ordningen hos tandlæger" "En retningslinje, der ikke bliver fulgt, og en overraskende stigning i ydelser"
Citat i pressemeddelelse		"Vi er rigtig glade for, at tandlægerne har taget godt imod vores faglige retningslinje. Evalueringen viser, at den bliver betragtet som et godt redskab, og det kan vi jo kun være tilfredse med"		"Det, vi kan se, er, at selvom tandlæger og tandplejere oplever, at retningslinjen er et godt fagligt redskab, så har de haft store problemer med at bruge den korrekt i deres daglige, praktiske arbejde" "Det er derfor en fælles opgave for tandlæger og regioner at løse problemerne med implementering af den kliniske retningslinje"
Konklusion om implementering af den nationale kliniske retningslinje	"Tandlæger/tandplejere oplever implementering af den nationale kliniske retningslinje og den nye overenskomst som uproblematisk og den kliniske retningslinje som utvetydig"	"Evalueringen viser blandt andet, at tandlæger og tandplejere ser den kliniske retningslinje som et godt redskab, og at der har været over 1 million færre undersøgelser hos tandlægerne over de seneste to år"	"Selvom retningslinjen vurderes som et godt fagligt redskab, viser evalueringen, at der er store problemer med at bruge retningslinjen i praksis"	"På trods af at den nationale kliniske retningslinje vurderes som et anvendeligt fagligt redskab, der på nogle områder har understøttet udviklingen mod en mere behovsorienteret tandpleje med fokus på individuel indsats, påviser evalueringen en række betydelige problemer i implementeringen af den kliniske retningslinje, der bør handles på"
Om stigning i ydelser "tandrodsrensning"	Ikke omtalt, da evalueringen handlede om undersøgelsesintervaller, der intet har med tandrodsrensning at gøre		"Imidlertid viser en supplerende analyse af udviklingen i ydelser i overenskomsten (se bilag 7) en massiv stigning i tandlægenes brug af [] og tandrodsrensning i perioden fra gammel overenskomst til ny overenskomst. Denne udvikling er bemærkelsesværdig og overraskende, idet det ikke kan forventes, at tandsundheden ændres væsentligt over en så kort tidsperiode"	"Evalueringen viser også, at der er sket en massiv stigning i tandlægenes brug af [] og tandrodsrensning. Det er overraskende, idet tandsundheden ikke kan have ændret sig så markant over en så kort tidsperiode, som Sundhedsstyrelsen har undersøgt. Den store stigning skyldes formentlig problemerne med at bruge retningslinjen i praksis, vurderer [Sundhedsstyrelsen]"

Styrelse omskrev afgørende passager

De to rapporter adskiller sig på væsentlige punkter. Et par udpluk:

Fra "glæde" til "store problemer"

I en pressemeddelelse til den tilbageholdte rapport roser Sundhedsstyrelsen tandlægerne: *"Vi er rigtig glade for, at tandlægerne har taget godt imod vores faglige retningslinje"*.

Tonen er ændret markant i pressemeddelelsen til den omskrevne rapport:

"Selvom tandlæger og tandplejere oplever, at retningslinjen er et godt fagligt redskab, så har de haft store problemer med at bruge den korrekt".

Mistanke om overbehandling

I den offentliggjorte rapport er der tilføjet et nyt afsnit, hvor styrelsen udtrykker undren over stigninger i antallet af tandrodsrensninger og Individuel Forebyggende Behandling (IFB). Styrelsen bruger afsnittet til at så tvivl om overbehandling, men gør intet for at forklare stigningerne. Fx at styrelsen selv har lavet et forløbsdiagram, der dikterer, hvornår tandlægerne skal bruge IFB.

Kritik af regionerne slettet

I den tilbageholdte rapport kritiserer Sundhedsstyrelsen Danske Regioner for ikke at deltage i arbejdet med at implementere de kliniske retningslinjer. Afsnittet er slettet i den endelige version på foranledning af Danske Regioner, som således får lov til at komme med rettelser til rapporten.

Ros til tandlægerne ændret

Danske Regioner skriver i en mail: "Slutteligt er noteret flere steder i rapporten, at tandlægerne gør det rigtige. Det har vi jo tidligere bemærket, gør det svært at fortsætte vores drøftelser med tandlægerne om, at de skal ændre på deres behandlingsmønster, så økonomien holder". Så det er tydeligt, at rapporten skal bruges politisk til at banke tandlægerne på plads i overenskomstforhandlingerne.

Ombudsmandens afvisning bekræfter, at rapport var del af politisk spil

Tandlægeforeningen har klaget over den usaglige rapport og Sundheds- og Ældreministeriet til Folketingets Ombudsmand i april 2018. Klagen blev afvist formelt i februar 2019.

Det skyldes dog ikke indholdet i klagen. Ombudsmanden frikender hverken ministeriet eller ministeren.

Han forholder sig udelukkende til, at rapporten indgik i grundlaget for loven om voksentandpleje fra sommeren 2018 (den såkaldte Særlov).

Og så snart Folketinget har taget stilling til en sag, kan Ombudsmanden ikke længere behandle den. Det kender vi fx fra Tamilsagen, hvor et ministerium ved forskellige tiltag forsøgte at holde Ombudsmanden væk fra en vurdering af en sag.

Med Ombudsmandens afvisning af klagen mangler vi altså stadig en uvildig myndigheds syn på Sundheds- og Ældreministeriets og ministerens adfærd.

Til gengæld bekræfter afvisningen i høj grad, at rapporten indgik i Danske Regioner og sundhedsministerens argumentation, der gør tandlægerne ansvarlige for, at der var afsat 300 mio. kr. for lidt til patienterne.